Llifogydd

Cam 1: Nodi'r angen am ddysgu

Cyd-destun dilys ar gyfer dysgu

Cwestiwn mawr / mater byd-eang / syniad mawr:

Mae llifogydd yn effeithio ar iechyd pobl a'r amgylchedd.

Pam mae'n bwysig i'n pobl ifanc ddysgu hyn:

- Gall pobl gael eu hanafu neu eu lladd gan lifogydd.
- Mae cynefinoedd bywyd gwyllt yn cael eu dinistrio gan lifogydd.
- Gall dŵr llifogydd halogedig lygru cyrsiau dŵr, gan effeithio ar ddŵr yfed.
- Gall llifogydd amharu ar wasanaethau yr ydyn ni'n dibynnu arnyn nhw, gan gynnwys cyflenwadau pŵer a thrafnidiaeth, neu gau ysbytai, ysgolion a busnesau lleol.
- Gall cartrefi ac eiddo personol gael eu difrodi neu eu golchi i ffwrdd.

Creu ystyr

Dealltwriaeth:

Dylai'r dysgwyr ddod i ddeall y canlynol:

- Gall llifogydd ddigwydd fel rhan o brosesau naturiol fel glaw trwm, stormydd, eira yn toddi, ymchwyddiadau'r llanw, lefelau dŵr daear uwch.
- Llifogydd yw'r mwyaf cyffredin ac eang o'r holl drychinebau naturiol sy'n gysylltiedig â'r tywydd sy'n digwydd yng Nghymru, y DU a thramor.
- Mae llifogydd yn digwydd pan fydd dŵr yn gorlifo i dir sydd fel arfer yn sych.
- Mae cynnydd yn yr achosion o lifogydd wedi'u hachosi gan ffactorau amgylcheddol a dynol.

Cysyniadau sylfaenol:

Bydd dealltwriaeth y dysgwyr yn seiliedig ar y canlynol:

- Newid hinsawdd
- Twf poblogaeth
- Trychinebau naturiol
- Bregusrwydd
- Capasiti
- Topograffeg
- Llif
- Llygredd
- Achosion a chanlyniadau
- Risg
- Cydnerthedd
- Iechyd

Cam 2: Pennu cynnydd

Gwybodaeth, sgiliau a dealltwriaeth flaenorol

Mae'r dysgwyr eisoes yn gwybod y canlynol:	Mae'r dysgwyr eisoes yn gallu gwneud y canlynol:	Mae'r dysgwyr eisoes yn deall y canlynol:
Addysgwr i gofnodi yma	Addysgwr i gofnodi yma	Addysgwr i gofnodi yma

Dibenion dysgu

Gall y dysgwyr ddod yn fwyfwy effeithiol drwy:

- Adeiladu corff o wybodaeth a meddu ar y sgiliau i gysylltu'r wybodaeth honno a'i rhoi ar waith mewn gwahanol gyd-destunau.
- Ymdrin â materion cyfoes yn seiliedig ar eu gwybodaeth a'u gwerthoedd.
- Deall ac ystyried effaith eu gweithredoedd wrth wneud dewisiadau a gweithredu.
- Dangos eu hymrwymiad i gynaliadwyedd y ddaear.

Dysgu trosglwyddadwy

Gallai'r dysgwyr ddefnyddio beth maen nhw wedi'i ddysgu mewn cyd-destunau eraill drwy:

Addysgwr i gofnodi yma

Caffael gwybodaeth a sgiliau

Dylai'r dysgwyr ehangu a dyfnhau eu gwybodaeth am y canlynol:

- Beth yw llifogydd?
- Achosion llifogydd.
- Sut rydyn ni'n rheoli dŵr i atal llifogydd.
- Effeithiau llifogydd arnom ni ein hunain a'r amgylchedd naturiol.
- Sut mae llifddwr yn achosi llygredd ac yn effeithio ar iechyd pobl.
- Sut mae'r hinsawdd yn effeithio ar amrywiadau tymhorol mewn gollyngiadau.
- Effaith llifogydd ar newid tirffurfiau.

FfLlRh/FfCD/MDaPh

Addysgwr i benderfynu ar y sgiliau i ganolbwyntio arnynt yn dibynnu ar anghenion y dysgwyr

Cwestiynau hanfodol
Dylai'r myfyrwyr ystyried ac ailystyried y canlynol: Cwestiynau ar lefel pwnc: • Sut mae gweithredoedd pobl yn cyfrannu at lifogydd? • Sut gallwn ni addasu i lifogydd cynyddol? Cwestiynau ar lefel uned: • Sut mae lleihau llifogydd? • Sut mae cadw ein hunain ac eraill yn ddiogel rhag llifogydd? • Sut rydyn ni'n rheoli effeithiau llifogydd? • Beth allwn ni ei wneud i leihau llifogydd? • Beth yw achosion ac effeithiau llifogydd mewn lleoliad yng Nghymru? • Beth yw'r dulliau rheoli presennol ac yn y dyfodol ar gyfer problem llifogydd yn y DU?

Cam 3: Dangos beth ddysgwyd

Portffolio'r dysgwr	Nodau cynnydd	Tystiolaeth o ddysgu
Gallai'r dysgwyr ddangos eu dealltwriaeth drwy... Addysgwr i gofnodi yma	**Dylai'r dysgwyr wneud cynnydd yn y canlynol:** Addysgwr i gofnodi yma	**Beth fyddech chi o bosib yn ei weld / ei glywed / ei ddarllen sy'n dangos cynnydd?** Addysgwr i gofnodi yma
• Esbonio neu ddangos sut mae'r cylch dŵr a/neu systemau afonydd yn gweithio. • Deall sut gallai llifogydd effeithio ar brosesau afonol. • Ymchwilio i systemau dŵr a chyrff dŵr lleol. • Archwilio perygl llifogydd yn eu hardal leol. • Ystyried sut i gadw eu hunain/eu teulu/eu lleoliad yn ddiogel os bydd llifogydd. • Cyflwyno gwybodaeth am yr achosion, y canlyniadau a sut i frwydro yn erbyn llifogydd. • Cymharu sut mae llifogydd yn effeithio ar wledydd eraill.	• Eu heffeithiolrwydd fel dysgwyr. • Ehangder a dyfnder eu gwybodaeth. • Eu dealltwriaeth o syniadau'r MDaPh • Soffistigedigrwydd eu sgiliau. • Eu gallu i drosglwyddo dealltwriaeth i gyd-destunau newydd.	Addysgwr i gofnodi yma

Cam 4: Cynllun dysgu

Trosolwg o'r gweithgareddau dysgu (i'w bennu gan yr athro)	Ffocws dysgu (Caffael / Creu ystyr / Trosglwyddo)	Cynnydd yn y Dyfodol (Sut ddylai'r dysgwyr gael eu datblygu nesaf?)
Mae'r adnoddau hyn a'u gwybodaeth ategol ar gael ar ein tudalen we Llifogydd, • PwyntPwer – Cyflwyniad i lifogydd • Cynllun gweithgaredd – Peryglon llifddwr • Cynllun gweithgaredd – Beth sydd mewn llifddwr? • Cynllun gweithgaredd – Sut i baratoi ar gyfer llifogydd • Cynllun gweithgaredd – Ysgrifennu cynllun llifogydd • Cynllun gweithgaredd – Ymchwilio i effeithiau emosiynol a seicolegol llifogydd • Cynllun gweithgaredd – Effeithiau llifogydd **Neu:** • Dysgu am lefelau dŵr, perygl llifogydd, rhybuddion llifogydd a mwy, ar ein tudalennau gwe ar lifogydd. • Cynnal astudiaeth achos o lifogydd ar eich afon neu gorff dŵr lleol. • Cymharu llifogydd lleol/rhanbarthol â digwyddiadau byd-eang. • Ymchwilio i amddiffynfeydd rhag llifogydd.	**Caffael sgiliau:** • Casglu data. • Cynllunio ar gyfer gweithredu. • Cymharu. • Meddwl yn feirniadol. • Sgiliau maes. • Arsylwi. • Monitro newid. **Gwybodaeth am y canlynol:** • Systemau afonydd. • Achos ac effaith, sut mae ein poblogaeth sy'n tyfu yn effeithio ar yr amgylchedd naturiol. • Sut rydyn ni'n rheoli dŵr. • Sut mae cynhesu byd-eang yn effeithio ar systemau'r tywydd. **Cydblethu'r dysgu:** • Defnyddio gwybodaeth i lywio camau gweithredu yn y dyfodol i leihau ôl troed carbon. • Dylanwadu ar eraill i baratoi ar gyfer llifogydd. **Trosglwyddo gwybodaeth a dealltwriaeth:** • Digwyddiadau tywydd eithafol. • Cadw'n ddiogel. • Colli cynefinoedd. • Tanau gwyllt. • Sychder.	**Mae angen i'r dysgwyr ehangu eu gwybodaeth am y canlynol:** Addysgwr i gofnodi yma **Mae angen i'r dysgwyr fod yn fwy medrus yn y canlynol:** Addysgwr i gofnodi yma

I gefnogi dysgu pellach am lifogydd:

- Ymwelwch â chyfleuster rheoli dŵr lleol.
- Ewch ar astudiaeth maes i'r system afon leol neu gorff dŵr lleol.
- Ewch ar ymweliad safle ag amddiffynfa rhag llifogydd gerllaw.

Dysgu yn yr amgylchedd naturiol, dysgu amdano a dysgu ar ei gyfer.

Chwilio am fwy o adnoddau dysgu, gwybodaeth a data?

Ewch i: **https://cyfoethnaturiol.cymru/dysgu**

Fformat gwahanol: print bras neu iaith arall, cysylltwch â:
ymholiadau@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk

0300 065 3000

Noddir gan **Lywodraeth Cymru**
Sponsored by **Welsh Government**